

Lumina Giroceană

PUBLICAȚIE CULTURAL-ISTORICĂ ȘI DE INFORMAȚIE • ANUL III • NR. 1 (5) • 2012

Învățătorul Ioan Belengeanu

Una dintre personalitățile culturale răsărite din mijlocul comunei noastre este învățătorul Ioan Belengeanu. Fiu de țărani din satul Pădureni, județul Timiș, se stabilește în comuna Giroc în 1943, devenind învățător la școala din comună.

În acele vremuri școala și biserica erau elementele de bază ale comunității și ale statului. Dăruindu-se cu pasiune profesiei, a încercat, prin munca sa, să îndeplinească încet, sigur și trainic, luminarea și formarea caracterelor, dezvoltând mintea și sufletul copiilor în stadiul lor de formare. Dorința lui cea mai vie a fost de-ai face pe elevi să dorească cunoștințele pe care le preda, să anime spiritul și judecata acestora.

Învățătorul Ioan Belengeanu s-a apropiat sufletește de copiii și oamenii satului, se implică activ în viața culturală, devenind dirijor al corului. Fiind un împătimit al muzicii, introduce în repertoriul corului numeroase cântece ale compozitorilor bănățeni. Astfel, corul participă la concursuri, festivaluri și câștigă numeroase laude și premii¹.

Pentru câteva cântece patriotice interzise de puterea comunistă, după venirea acesteia este socotit reacționar, arestat, judecat și condamnat. A petrecut cinci ani în închisori și la Canal, aflându-se la un pas de moarte.

Revine în activitatea didactică, dar nu la școala din Giroc, ci, după multe căutări, reușește să se încadreze ca pedagog la școala specială de surdo-muți

din Timișoara, de unde a ieșit la pensie².

Își reia activitatea culturală cu aceeași râvnă, până în vara anului 1996, când a plecat dintre noi. Ultima dorință a fost ca domnul Ioan Cerbu, cel care i-a fost elev, să preia conducerea corului bisericesc.

Legat prin toate fibrele ființei sale sufletești de poporul român și de bănățenii în mijlocul cărora a crescut, domnul învățător Ioan Belengeanu a fost sortit, prin forța împrejurărilor și a vremurilor în care a trăit și a activat, să facă parte din pleiada personalităților comunei noastre³.

Învățătorul Ioan Belengeanu a fost acel dascăl capabil să nu trăiască doar pentru el, ci să se transforme într-un ferment pentru întreaga comunitate. O adevărată făclie care și încălzea, și lumina, a fost acel învățător care nu se uită, pentru că al său chip este întipărit în alcătuirea ființei fiecărui elev al său, pentru că a fost bucuria pentru vremea bună și teama de vremea rea, a fost cel ce te cheamă în clasă după ceasurile petrecute acasă și cel ce te leagă mai departe de viață.

MARIUS MATEI

¹ Marius Matei, *Învățătorul Ioan Belengeanu*, în „Almanahul ziarului Dialog cu Cetățenii”, Ed. Mirton, Timișoara, 2006, p. 83

² Octavian Gruța, b. *Organizarea învățământului și cei mai reprezentativi învățători ai școlii între 1918-1948*, în „Giroc – Arc peste timp”, Ed. Marineasa, Timișoara, 2010, p. 120

³ Marius Matei, *loc. cit.*

*Înalt Preasfințitului
Nicolae Corneanu
la cei 50 de ani
în fruntea ortodoxiei
din Banat*

Bunul Dumnezeu să-i dăruiască Înalt Preasfințitului Părinte Mitropolit Nicolae al Banatului mulți ani de viață cu bogate roade în folosul Sfintei noastre Biserici. Omgul meu la acest ceas aniversar când îi doresc să aibă parte, în continuare, de multă sănătate, de mult spor și de multe împliniri duhovnicești. Numele său să fie pronunțat cu venerație și respect, pentru tot binele pe care l-a făcut atât oamenilor și care fapte sunt consemnate de către Mântuitorul nostru Iisus Hristos – Arhiepiscopul Cel Veșnic în Împărăția Sa cea cerească și veșnică de care, ne rugăm Lui, să aibă parte; rugăciuni cărora mă alătur și eu, dorindu-i să ne trăiască în continuare întru mulți, folositori și roditori ani!

MARIUS MATEI

Să trăiți întru mulți ani Înalt Preasfințite Părinte Mitropolit!

La 4 martie 2012 se împlinesc 50 de ani de când Bunul Dumnezeu a rânduit ca în Banat să fie instalat, în Catedrala Mitropolitană din Timișoara, un vrednic și bun arhipăstor al credincioșilor din această provincie binecuvântată. Originar prin tradiție și cultură din Caransebeș, oraș insistent înscris în viața teologică, dar și culturală a României, Î.P.S.S. a urmat cu râvnă și spor duhovnicesc treptele cunoașterii teologice în școli de referință din România. Ca o încununare a deosebitelor sale calități intelectuale, duhovnicești și zelului său apostolic, a fost ales de către Colegiul Electoral Bisericesc ca Arhiepiscop al Timișoarei și Caransebeșului și Mitropolit al Banatului, păstor cu adevărat vrednic de înalta chemare ce i s-a făcut.

Ziua de 4 martie 1962 reprezintă momentul începutului unei noi perioade de istorie în cuprinsul Mitropoliei Banatului. Este ziua în care actualul întâistătător al Mitropoliei Banatului, Înalt Preasfințitul dr. Nicolae Corneanu, a fost întronizat în Catedrala Mitropolitană din Timișoara.

Întreaga ceremonie a întronizării s-a desfășurat cu fastul obișnuit unui asemenea eveniment și în prezența Preafericitului Patriarh Justinian, împreună cu Înalt Preasfințitul Mitropolit Nicolae al Ardealului și alți membri ai Sfântului Sinod.

Cu acest prilej, tânărul Mitropolit a rostit un scurt și profund cuvânt: „Trebuie să avem dragoste unii față de alții, pentru că ea este semnul după care se recunoaște orice creștin. În dragoste aș vrea să se desfășoare toată munca ce-o încep acum la voi.

Și numai atunci voi socoti că mi-am împlinit datoria, când, din orice voi înfăptui, va răzbate doar dragostea. Cu inimă caldă, voi primi pe toți cei ce vor avea dorința de a se apropia de mine. Cu suflet deschis, mă voi apropia de toți cei ce vor avea trebuință de mine”.

În ziua de 4 martie 2012 se împlinește jumătate de secol de arhipăstorire, slujire încununată de o pilduitoare activitate pastoral-misionară, culturală, științifică și ecumenică și care oglindește strălucita gândire, rafinamentul și stilul propriu acestui înalt ierarh al Bisericii Ortodoxe Române, care este Dr. Nicolae Corneanu, Mitropolitul Banatului.

Prof. IOAN TRAIĂ

David Voniga – Despre Dumnezeu și Cuvântarea Bisericească

Dumnezeu, oricum ni l-am imagina și oricum am încerca să-l exprimăm, în ființa lui nu l-am putea cuprinde, căci: despre Dumnezeu, ca ființă mai presus de fire, mintea prea mărginită a omului nu-și poate forma o concepție clară și deplină, căci doar *mărginitul nu poate cuprinde și nu poate înțelege pe cel nemărginit*. În concepția disciplinelor teologice, Dumnezeu este cel mai curat spirit, este ființa supremă și absolut perfectă, este cauza primară și stăpânul a tot ce există afară de El.¹

Dacă mintea noastră debilă și mărginită l-ar putea cuprinde și l-ar putea exprima, atunci n-ar mai fi nemărginit și n-ar mai fi nici absolut și deci n-ar fi nici Dumnezeu.²

Pentru noi e de ajuns cunoștința ce-o putem avea despre Dumnezeu din cunoașterea cauzelor existenței universului, a ordinii și a armoniei ce stăpânește în univers, precum și din cunoașterea scopului acestei existențe, ordine și armonii.

E de ajuns cunoștința ce ne-o propune biserica despre Dumnezeu, ca Creator al Cerului și pământului; ca ființă *atoptu-ternică, vecinică, nemărginită, necuprinsibilă, fără de început și fără de sfârșit,*

unică, neschimbabilă, în sine și afară de sine *preasfântă și preafericită,* mai mare și mai puternică decât tot ce afară de El este și se poate închipui.³

Argumentul moral sau etic demonstrează existența lui Dumnezeu din conștiința omului. Conștiința este vocea lui Dumnezeu în om. Este legea naturală care impune binele și ne oprește de la rău; care consolează (remunerează) și pedepsește (mustră) după dreptate și deci ni se prezintă ca o lege morală. Iar aceea lege morală care se manifestă în conștiința omului, încă trebuie să aibă un autor. Iar autorul nu poate fi altul decât creatorul firei omenеști: Dumnezeu.⁴

Predica sau cuvântarea bisericească este dar o vorbire despre adevărurile descoperite ale lui Dumnezeu și ținută credincioșilor, în numele lui Hristos, de către preot sau oratorul bisericesc, ca organ îndreptățit al bisericii.⁵

Prin vorbire și-a descoperit Dumnezeu voința sa în Test. Vechiu și-a vestit-o prin profeții săi. Iar la plinirea vremii, când adecă Cuvântul trup s'a făcut prin Unul-născut fiul său și de atuncia până la sfârșitul veacurilor prin apostolii săi și prin

următorii consacrați ai acestora.⁶

Astefel a devenit apoi vorbirea sau cuvântarea în Biseria lui Hristos un mijloc spre vestirea cuvântului și a voinței lui Dumnezeu și spre conducerea omenimei la mântuire și la fericirea temporală și eternă.⁷

În urmare preotul, ca orator bisericesc, este un mandatar al lui Hristos în numele și din însărcinarea căruia vorbește și vestește adevărurile descoperite.⁸

Cuvântul „predica” înseamnă *vorbirea acelor bărbați, cari vestesc (propovăduesc) oamenilor voința și învățăturile lui Dumnezeu (Evanghelia).*⁹

MARIUS MATEI

¹ Almanahul Banatului, Timișoara, 1937, p. 69

² *Ibidem*

³ *Ibidem*

⁴ *Ibidem*, p. 71

⁵ David Voniga, 2. *Predica sau cuvântarea bisericească*, în „Omiletica sau Studiul Oratoriei Bisericești”, Orăștie, 1906, p. 13-14

⁶ *Ibidem*

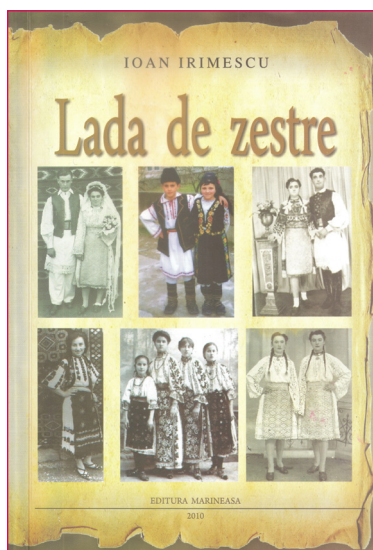
⁷ *Ibidem*

⁸ *Ibidem*

⁹ *Ibidem*

PORTUL TRADIȚIONAL – EXPRESIA UNUI NEAM

Universul satului se cristalizează într-o atmosferă a celebrării ritualurilor ample ale vremii și omului, într-o armonie liturgică, în spațiul tradițional al binelui, frumosului, sufletului deschis spre natura îndumnezeită, calmă, în spațiul iubirii pure ca un aluat care cuprinde și ține laolaltă lumea de jos și cea a înălțimilor într-o împreună-ășezare la care omul, se află ca martor și ofician al miraculoasei ființări. Se

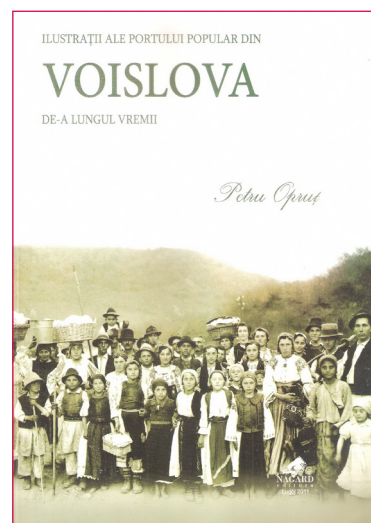
spune că străbunii noștri nu mor când coboară în țărână ci doar atunci când sunt dați uitării. Cu aceste gânduri m-am apropiat de două volume, recent

apărute, „*Lada de zestre*” semnat de profesorul Ioan Imbrescu, și „*Ilustrații ale portului popular din Voislova de-a lungul vremii*”, a cărui autor este Petru Opuț.

Ambele volume prezintă fotografii documentare, deosebite, cu bănațeni înveșmântați în portul tradițional, ce odinioară reprezenta o fală. Autorii au ca parte introductivă descrierea portului și vorbesc despre însemnătatea acestuia, punând în evidență talentul, sensibilitatea pentru frumos a locuitorilor acestor zone ale Banatului. Pentru că astăzi în procesul de revenire la valorile tradiționale este necesar să păstrăm și să protejăm diversitatea expresiilor culturale, să ne promovăm originalitatea și identitatea ca certificat al creativității și etnicității.

Și aceasta, cu atât mai mult, cu cât memoria este mereu exersată prin păstrarea de fotografii oferite de monografiști, ele fiind imagini de familie, perechi, aspecte cotidiene, unele neobișnuite pentru săteni în acea perioadă, precum lucru la câmp, la fân sau seceriș, oile la pășune, la vatră femeii făcând mâncare, femeii torcând, rotari lucrând în atelier, copii la scaldă etc.¹, pe de altă parte însă istoricul nu se poate dispensa de rezultatele cercetărilor etnografice deoarece așa cum afirma George Vîlsan, „Ce ne-a

rămas, trebuie adunat în grabă și cu sfințenie, oricâte sacrificii ne-ar

cere, fiindcă în acest material vom găsi certificatul nostru de noblețe națională”².

MARIUS MATEI

¹ Ligia Fulga, *Discursul afectiv referitor la monografiștii care au cercetat Drăgușul în perioada interbelică*, în „etno.brasov.ro - percepții, medii culturale, comunicare”, Nr. 1/2002, editat de Muzeul de Etnografie Brașov, p. 21

² Georgeta Stoica, *Argumentul etnografic în demonstrarea unității și continuității poporului roman*, „Oltenia-Studii și comunicări”, Craiova 1981, p. 230

De la Hora Satului la Balul Portului Girocean

Aflat la a treia ediție, „Balul Portului Popular Girocean” ce a avut loc în data de 11 februarie a.c. S-a arătat a fi un eveniment care oferă an de an, posibilitatea retrăirii, pentru o seară, a atmosferei din trecut, la care oamenii din sat îmbrăcau și purtau cu mare cinste costumul popular, la hora satului sau la marile sărbători de peste an.

Odată taragotul lui Uica Lae răsuna peste tot Girocul, cu jocuri ca: *hora mare, pră loc, argeleana pră tri pași, sorocuri* și multe alte ritmuri dar și cântece, când *jiucătorii* satului *jucau fecilii* cu *șicuri* și pași de dans specific satului și zonei. Nelipsite erau și frumoasele strigături, dar peste toate acestea, timpul s-a așternut și neiertător a șters din memoria satului multe dintre frumoasele obiceiuri ce altădată, pentru străbunii noștri, erau un motiv

de bucurie, de emoție, de fală dar și de mângâiere a sufletului.

Participanții la acest bal au fost, în mare parte, băștinașii Girocului și Chișodei, dar și alți iubitori ai folclorului veniți din Timișoara sau tocmai de la Făget, Lugoj sau chiar Caransebeș. Ca într-o seară de poveste, ca în vremea străbunicilor noștri, toți cei prezenți au purtat costume populare specifice zonelor, pe vârste și statut social din cadrul comunității tradiționale. Sentimentele naționale au însuflețit manifestarea, dându-i o intensă coloratură artistică.

Girocenii prezenți mărturisesc că atunci când îmbracă costumul tradițional devin puternici și demni, pentru că se numesc cu adevărat giroceni.

În cadrul acestui eveniment, a fost expusă o mică parte din colecția dlui muzeograf și colecționar, Marius

Matei, pentru exemplificarea portului tradițional de sărbătoare din Giroc.

Manifestarea prilejuiește retrăirea unor simțiri aparte, simțiri rupte din sufletul strămoșilor giroceni, care se concretizează într-o petrecere, în care răsună cântece frumoase, neuitate, mereu prezente în mintea și inima girocenilor. Este o obligație și o datorie morală de a umbla în lada de zestre și de a purta cu cinste și mândrie, pentru o zi, costumele și podoabele portului girocean. Manifestarea s-a încheiat în zorii zilei, după ce *păpușii* se vor fi tocit ori chiar rupt de atâta *jioc*.

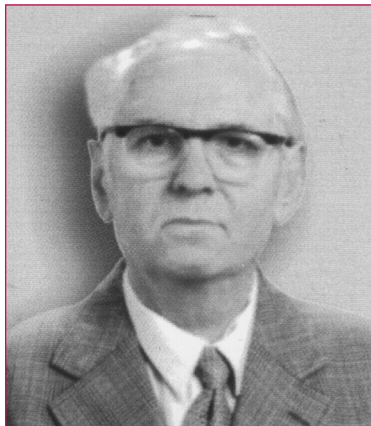
Seara s-a dovedit a fi de un real succes, întrucât niciunul dintre participanți nu a purtat un altfel de costum decât cel popular.

**FABIANA MATEI
MARIUS MATEI**

Un motiv literar elegiac: trecerea timpului

Primele douăzeci și trei de poeme din volumul **Vine o vreme** de Mihai Țopa pot fi considerate variațiuni pe aceeași temă: trecerea implacabilă și ireversibilă a timpului, fenomen petrecut de natura umană, dădător de neliniști, de frământări interioare tocmai potrivite ca substanță lirică pentru numeroși creatori.

În sonetul eminescian *Trecut-au anii...* poetul regretă vremea copilăriei care a trecut, anii care „niciodată n-or să mai vină iară”, pentru ca, în final, copleșit de tristețe, să conștientizeze că „Pierdut e totu-n zarea tinereții [...] / Iar timpul crește-n urma mea... mă-ntunecl!” În cunoscuta *Glossă*, versul de deschidere și de închidere al poeziei,

„Vreme trece, vreme vine”, motivează atitudinea stoică a poetului, invitația la detașare, la regăsire, la ruperea de mrejele lumii și ale timpului.

Poemele lui Mihai Țopa amintesc și de poezia lui Romulus Vulpescu, *Vine vremea...* în care trecerea timpului e văzută ca un factor ce lucrează neconținut asupra ființei umane, accentuând perisabilitatea acesteia. Poetul resimte efectul scurgerii timpului: „Vine ziua să coboare/ Discul meu solar/ [...] / Vine vestea să-mi strecoare/ Că respir mai rar./ Vine vestea că-i răcoare/ Pe itinerar,/ [...] Vine vârsta când dogoare/ Patul de coșmar./ Vine vârsta de rigoare/ Și de somn sumar”.

În poemele sale, Mihai Țopa percepe scurgerea timpului prin succesiunea anotimpurilor, pe fundalul cărora se consumă stările sufletești ale poetului. Primăvara, cu miremele și culorile ei, îi aduce poetului „o bucurie/ pe care-ai dorit-o/ o veșnicie”, pentru ca „să fie tot sufletul/ scăldat în lumină”. Optimismul autorului se revarsă năvalnic: „Vine o vreme./ vreme divină/ când simți că viața/ îți este deplină”. Această stare se amplifică impulsivă de fenomenele meteorologice specifice verii, cum sunt vântul și ploile surprinse într-un veritabil pastel, *Vine furtuna*: „Vine furtuna./ las-o să vină/ [...] cu fulgere, tunete/ și-o ploaie rece”, după care „Cerul va prinde-un albastru de iniște/ și-n sufletul meu/ se va face liniște”. O liniște prielnică creației, pentru că „Noaptea va fi cu/ greieri și stele./ Luna va râde./ trecând printre ele” și atunci „Versul va prinde conturul pe foaie/ despre furtună/ și-o tainică ploaie”. Vântul, omniprezent în acest ciclu de poeme, este invocat de poet: „Vântule, vântule./ ascultă-mi doinele/ pân-ce pornu-s-au/ ploile, moinele./ Du-mi poeziile-n toate orașele/ și lasă să-mi ardă./ nu-mi stinge lămpașele”.

Surgerea timpului este simțită cel mai pregnant o dată cu venirea și instalarea toamnei: „Vine o vreme./ când pomii își scutură/ frunzele galbene/ care mai flutură. [...] Vine o vreme/ tristă și rece/ când ploaia cade/ și timpul trece”. O altă stare îl încearcă acum pe poet, „când vântul suieră/ și-ncepi să tremuri”, pentru că acum „Vremea veni/ cu-n jungھی în coaste” și își pune amprenta și pe creația poetului ale cărui versuri sunt acum „umede, triste și proaste”.

În trecerea vremii, poetul mai distinge o ipostază: cea marcată de anotimpul iarna. Acum „vine o vreme/ fără de soare./ cu-ntunecime/ și cu ninsoare”, marcată și prin e-

fectul îmbătrânirii: „Vine o vreme./ cu fulgi pe sprâncene/ când moleșeala/ se lasă pe gene”. Atunci și „amintirile/ se pierd în urmă” și singurătatea e resimțită acut: „Vine o vreme/ fără măsură./ când nimeni nu-ți calcă/ în bătătură”. În asemenea circumstanțe se consumă solilocul poetului: „Vine o vreme/ întrebătoare:/ de ce e ziuă/ și noapte oare?! Ce este viața./ dar moartea ce e?! și dacă sufletul/ nu-i o idee...”

Încheindu-și periplul de o viață prin timp, poetului nu-i rămâne decât să înalțe o rugă Divinității: „- Doamne./ iartă-mă, că vezi cât/ mai sânger/ și ia-mă în grabă./ pe drumul Tău du-mă/ până nu cade/ pe frunza mea brumă”. Într-un final, el notează cu resemnare: „Vine o vreme/ fără cuvinte/ lăsând în urma ei/ doar praf pe morminte...”

Punând punct acestor notații, ne amintim de o frântură din *Giorgi-cele* aparținând celui mai cunoscut poet latin, Vergiliu: „Fugit irreparabile tempus”. Ideea că timpul zboară fără reîntoarcere au exprimat-o mulți poeți de-a lungul vremurilor. Acestora li se mai adaugă Mihai Țopa, care, notând titlul mai multor poeme cu aceeași sintagmă („vine o vreme”), reluată ca prim vers al acestor creații, prin repetiție scoate în relief un adevăr irefutabil.

Prof. ION MURARIU

Să țineți minte!!!... 18 iunie 1951

Cele peste 550 de familii au fost strânse cu forța din peste 36 de localități din Banat, Caraș, Mehedinți și Oltenia de la Dunăre. Din satul meu sunt în Dâlga peste 260 de persoane – „elemente” cum le plăcea securiștilor să ne numească: 62 de familii. Cele mai bogat reprezentate sate bănățene sunt Sânicolau Mare, Jimbolia, Banloc, cu peste 100-150 de familii. Ar mai fi multe de povestit despre fiecare dintre cei cinci ani petrecuți aici – despre iernile dintre ei, mai ales.

Se mai pot scrie multe. Am scris și eu o carte (Nota redacției: Cartea se numește „Descuț prin propriul destin” și a fost lansată în urmă cu un deceniu. Merită să o căutați în Giroc și să o citiți). Cu altă ocazie, poate voi scrie despre necazuri greu de trecut: moarte, boli, munci obligatorii, acțiuni de reeducare, mai ales a tineretului, cooptarea de informatori, deplasări în zonă,

în condiții de clandestinitate, cu mare risc. Despre mame și lupta lor dură, disperată, pentru a asigura supraviețuirea copiilor, despre bătrâni singuri care mor de foame și de boli, despre primii copii născuți în colibe, despre cei procreați aici, despre întraajutorarea dintre oamenii care trăiau împreună, fiind de etnii diferite și care se înțelegeau perfect, despre localnici ș.a.

PLECAREA – Pentru că vorbim însă despre o dată anume, cea de 18 iunie, care ne-a adus acolo și de la trecerea căreia se împlinesc 60 de ani acum, în 2011, trebuie să vorbim și despre plecarea noastră de pe aceste meleaguri, spre locurile noastre de baștină. Dacă nu ar fi murit Stalin, domiciliul nostru obligatoriu ar mai fi durat mulți ani.

După moartea lui, la 5 martie 1953, în viața noastră, încet, nesigur și de necrezut, apar semnale pozitive. Apar comisii care „cercetează” și „hotărăsc”. O parte dintre noi, macedonenii, basarabenii, apoi sârbii, sunt eliberați. Celor din urmă li se permite chiar să se întoarcă la locurile de baștină. Noi, restul... așteptăm! În anii 54-55, pe fondul deschiderii Rusiei sovietice către Occident (Hrușciiov), apoi al reluării relațiilor acestora cu Iugoslavia, cu care „se împacă și Gheorghe

prin anii 60, în două sate înființate de noi acolo. La Dâlga și la Fundata. Celorlalte 16 li se va șterge urma – inclusiv cimitirelor, bogate ca număr de morți, care rămân aici. Cu ajutorul buldozerelor se nivelează totul, se ară, se seamănă și se va șterge orice urmă pe pământul stropit cu lacrimi, cu durere, cu sânge, cu moarte.

Din satul meu natal, Satchinez, unde ne-am reîntors și unde nu ne-am regăsit locul, am plecat din nou. Definitiv. Rămân acolo morții, moșii și strămoșii.

Și mai rămâne, sfâșietor, DORUL. De sat, de copilărie și rămâne PĂMÂNTUL, pe care îl reprimim în anii 90 și mai ales în anul 2000. Acesta va fi al nepoților și astfel, simbolic, legătura ombilicală rămâne.

Iată, pe scurt, o poveste despre o perioadă de timp care în istorie nu înseamnă nimic. Pentru mine, pentru sora mea,

pentru moșii și părinții mei a însemnat VIAȚA. Cu cele bune și mai ales cu cele rele ale ei.

Vorba nepotului meu – Filip (când își face câte un cucui): Buniculeeee! Viața e durăăă! Auuu...!

un bărăganist...

...Să ne aducem aminte de cei ce-au fost și nu mai sunt, de cei care, fără nici o vină, au fost condamnați la mizerie, la frică și la moarte. Fără nici o vină!

Să nu iertați.

*Căci nu este căderea VOASTRĂ
să iertați*

În numele celor care

au fost vânduți

Când se crăpa de ziuă.

(Poet polonez)

Prof. SILVESTRU ȘTEVIN

Deportați în Bărăgan. Familia Dan din Ghilad, jud. Timiș

Gheorghiu-Dej” și mai ales pe linia deschisă de Conferința de la Geneva din iulie 1955, plus tentativele României de a intra în ONU, persoanelor dislocate în 1951 le sunt ridicate restricțiile domiciliare și pot reveni în Banat. Acum, prin Ajunul anului nou 55-56, se ridică domiciliul forțat și familiei mele. Eu mă reîntorc primul. La Dâlga, școala agonizează. Nu mai sunt profesori, nu mai sunt elevi. Sunt în clasa a VII-a și mama nu concepe să nu urmez liceul. Mă trimit la neamuri ca să pot urma clasa terminală. Ai mei rămân până spre primăvară. Alții, mulți colegi și prieteni de-ai mei, rămân încă mulți ani aici. Mulți pentru totdeauna. Mai ales basarabeni și macedonenii. Toți cei care rămân se vor masa,

Tangoul primăverii

Invită la bal primăvara,
În rochie albă de crin,
Când vântul și-acordă chitara,
Prin rouă-n conduri de băgrini.

Când florile albe de nuferi
Și-aruncă petalele-n vânt
Se-nchină la stele castanii
Cu fruntea plecată-n pământ.

Perechi de bujori și-anemone
Lansează tangoul de vis,
Sub razele lunii-argintate
Suspina și floarea-n cais.

Te prinde în dans primăvara
Prin ploaia ce cade în stropi
Dansează zefirul deseară
Și frunzele-n ramuri de plopi

Mai prinde-mă-n dans tinerețe
Și invită-mi iubirea la dans
Să pot ca să uit de tristețe
Și anii ce-n urmă-au rămas.

Invită-mi la valul iubirii
Toți anii pierduți în zadar
Să plângă-n parc trandafirii
Pe-al dragostei sacru altar.

PETRU CHIRA

*Poezii**Glas dă toacă*

Glas dă toacă să răsfiră și s-auge-n dăpărtare
Șopcind parcă la tăt satu că îi Săptămâna Mare,
Estă vreme dă cregință, dă durere și dă post
Săptămâna asta-n care Domnu răstîcniit o fost
Întră doi tâlhari pră crușe, chinuit cât nu să poace
Ca să scape cumva lumea dăn potopu dă păcace...

Glas dă toacă să scoboare, gimineața lacrimi pringe,
Satu îmbrăcat dă gânduri, dă cregință să apringe,
La bisărică s-adună lumea să să spovigească
Și părincilii-i îngeamnă să nu măi păcătuiască.

Glas dă toacă să răsfiră și s-auge-n dăpărtare
Șopcind parcă la tot satu că îi vremea dă iertare ...

Prof. SERGIU BOIAN

Nepoata lu moșu Lae

Cinără fată bălaie
Nepoata lu moș Lae
A măi șoadă dă la noi
S-o dus pro vreme cu ploii,

Și îi spune supărat
Că darurili s-or fost dat,
Da măi are în sâmbrie
Frumusăță și prostie.

Într-un loc în care Sființ
Împărțau daruri cumiņ.
Șapăi niși n-o ajuns bine
Că un sfânt uice că vine

Niși n-o gătat dă vorbit
Ș-apoi fata i-o pricit:
-Dă-mi iuce prostia mare,
Frumusețea-i trecătoare.

Prof. SILVIU BOIAN

Apicola

De când miroase-a primăvară,
Un gând mă-ndeamnă permanent:
Albinele trudes la țară,
Iar trântorii în Parlament.

Tovarășei de viață

Indiferent ce se întâmplă
Din amintirea ta nu pier,
Că ghiociei-ți de la tâmplă
Îi port de-o viață la rever.

Unui june tomnatic

Atât l-a consumat femeia
Și țuica ce a-ngurgitat-o,
Încât trecu la vârsta-a treia...
(Pe-a doua n-a mai apucat-o!)

IONEL IACOB-BENCEI

Breviar cultural

Aniversarea cenaclului „Gura Satului”

Cenaclul literar radiofonic „Gura satului” și-a sărbătorit cea de-a 21-a aniversare. Emisiunea din 29 ianuarie a.c. a fost dedicată acestui eveniment. Înființat în anul 1991, din inițiativa lui Marius Munteanu și Ion Micu, de-a lungul anilor i s-au alăturat rând pe rând, alți numeroși colaboratori, dintre care amintim pe Virgiliu Șchiopescu, Ionel Iacob-Bencei, Ion Viorel Boldureanu, Ștefan Pătruț, Petru Chira, apoi alți și alți creatori de poezie în grai. Cenaclul a constituit un mijloc de răspândire a acestui gen de literatură, poezie și proză dialectală. Duminică de duminică, dimineața, numeroși ascultători savurează emisiunea pusă în unde de Remus Nistoran.

De remarcat că autorii și operele lor, prezenți la „Gura satului”, au fost cuprinși în câteva volume care sintetizează o bună parte din fondul de aur al literaturii bănățene.

Liga Scriitorilor din România, Filiala Banat

A devenit o obișnuință ca între activitățile Filialei Banat a Ligii Scriitorilor din România să fie incluse aniversări și comemorări literare. Astfel, ședința din luna ianuarie a.c. a fost dedicată Poetului național Mihai Eminescu, de la a cărui naștere s-au împlinit 162 de ani, la 15 ianuarie. Cu acest prilej s-au acordat diplome pentru creații literare originale dedicate celui omagiat. Istoricul Ionel Cionchin a prezentat comunicarea intitulată „Zamolxis și Eminescu, genii ale poporului român”, iar Ion Murariu a citit impresii de călătorie cu titlul: „Drum spre locul unde a răsărit Luceafărul”. Livia Ilcău și Maria Sadovan i-au antrenat pe cei prezenți, interpretând cântece pe versurile Poetului.

Într-o altă întâlnire a fost lansat „Anuarul Ligii Scriitorilor din România, Filiala Banat, Nr. 2”. Volumul, coordonat de Doina Drăgan, președinta Filialei și de Andreea Elena Ancuța, însumează în cele 167 de pagini contribuția a 23 de autori, desfășurată în diverse forme (creații literare originale, eseuri, recenzii, note de călătorie ș.a.), pe parcursul anului 2011. Ilustrată cu numeroase imagini din activitățile desfășurate, lucrarea asigură Filialei Banat a Ligii un loc fruntaș pe țară.

Volumul unui girocean

Profesorul și artistul plastic Ionel Dunea, de obârșie girocean, stabilit în Ploiești, a dat la iveală un nou volum, intitulat „Profesioniștii”. Volumul, după cum menționează autorul,

„este rodul muncii de aproape zece ani”, răstimp în care a vizitat toate atelierele de creație din București, stând de vorbă cu colegii artiști plastici, despre munca și creația acestora. Discuțiile se materializau în cronici și interviuri publicate în ziare locale. Toate acestea sunt înmănunchate într-o carte care sintetizează activitatea Uniunii Artiștilor Plastici din România – Filiala Ploiești, a numeroșilor membri ai acesteia, o activitate bogată, concretizată în expoziții personale, expoziții județene, saloane ale artelor plastice, tabere de creație, alte evenimente culturale.

Felicitări, de departe, pentru această apariție parvenită de la Ionel Dunea, care nu-și uită obârșia.

Prof. ION MURARIU

Doliu la Biserica Ortodoxă „Sfântul Dimitrie” din Giroc

Născut la 10 aprilie 1931 în comuna Giroc, într-o familie în care educația a pus bazele a ceea ce urma să facă toată viața sa. Alături de bunicul și fratele bunicului, Nicolae și Iosif au fost alături de biserică și de preoți, iar tatăl său fiind corist și parte activă a Consiliului Parohial al Bisericii Ortodoxe din Giroc au dus la dorința de a ajunge preot. Astfel, la 1 mai 1958, este uns ca preot al parohiei Giroc.

Într-un interviu acordat domnului Marius Matei pentru „Almanahul ziarului Dialog cu Cetățenii 2006”, spunea: „Dumnezeu m-a rânduit să devin preot în comuna mea natală Giroc, alături de dorința sâtenilor care au adresat un memoriu cu sute de semnături Mitropoliei... satul m-a dorit. Drept recunoștință trebuie să-i slujesc din toată inima mea, să-i iubesc, fiindu-le un păstor trimis de Dumnezeu”.

Deși părintele a slujit în condiții vitrege, a încercat să întrețină atât biserica, cât și casa parohială, apelând la ajutorul financiar al credincioșilor. Le-a îngrijit, renovându-le, chiar refăcând în totalitate turnul bisericii, o parte din acoperiș, a reparat iconostasul și pictura, zugrăveala, pardoseala și a achizi-

ționat diferite obiecte de cult și a introdus gazul în biserică și casa parohială.

Părintele Iosif Gaiță s-a mutat la cele veșnice la data de 16 februarie. Marele și iubitul nostru duhovnic a suferit mult în ultimele luni, dar a fost lucid și plin de bucurie până la capăt. După o grea suferință, s-a stins la vârsta de 80 de ani. Trupul neînsuflit s-a aflat în biserică în care a slujit o viață, fiind înmormântat duminică, 19 februarie, ora 13⁰⁰, după săvârșirea Sfintei Liturghii, în cimitirul comunei Giroc.

Dumnezeu să-l odihnească și să-l țină în ceata dreptilor Săi!

A plecat dintre noi marele scriitor și jurnalist Aurel Turcuș

Poetul, prozatorul și ziaristul Aurel Turcuș s-a născut pe 3 august 1943, în localitatea bihoreană Ucuriș. A făcut Facultatea de Filologie la Timișoara, apoi a fost, pe rând, profesor, muzeograf și redactor la revista „Orizont” și ziarul „Renașterea bănățeană”. Debutul său a fost consemnat în 1972, cu „Umbra râului”.

A colaborat cu numeroase publicații și este autorul mai multor volume, atât de poezie, cât și de proză, ultimul dintre ele apărut în 2007. Aurel Turcuș a coordonat, de asemenea, numeroase volume de folclor, corespondență culturală sau muzeografie. A fost, atâta timp cât i-a permis sănătatea, animatorul a sute de simpozioane, concursuri sau schimburi culturale cu românii din străinătate. Aurel Turcuș a primit numeroase premii literare, atât în România, cât și în Serbia.

Scriitorul și jurnalistul timișorean Aurel Turcuș a decedat, luni dimineață, 26 martie, după o grea suferință. În vară, neobositul promotor al tradițiilor culturale românești din Banat ar fi împlinit 69 de ani. Trupul neînsuflit a fost depus în capela cimitirului din strada Cosminului, iar ceremonialul de înmormântare a avut loc în data de 28 martie, la ora 13⁰⁰.

Amintirea sa luminoasă va rămâne veșnic în inimile celor care l-au cunoscut și au avut fericirea de a colabora cu domnia sa.

Dumnezeu sa-l odihnească în pace!

CLAUDIU GLĂVAN

11 februarie 2012: Întâlnirea de la Giarmata Vii

În ziua de 11 februarie 2012, „Asociația publiciștilor presei rurale din Banat” s-a întrunit pentru prima dată în acest an, în localul școlii generale din Giarmata Vii. Fiind o adunare fără o ordine de zi importantă și ținând cont și de starea vremii, marile cantități de zăpadă căzute pe teritoriul Banatului istoric, comitetul a hotărât să nu convoace publiciștii din Ba-natul sârbesc.

Au participat numai 10 membri ai asociației; din cauza timpului nefavorabil au lipsit mulți publiciști.

Adunarea a început cu un moment de derută, dl președinte Vasile Suciuc și-a exprimat intenția de a demisiona din funcția sa, după ce și-a expus sincer problemele ce îl fac incompatibil cu funcția de președinte al asociației și, pentru că respectă prea mult pe publiciștii din asociație, nu poate continua să exercite o funcție pentru care nu mai are timpul necesar să o ducă la îndeplinire.

Publiciștii prezenți iau act cu regret de decizia dlui Vasile Suciuc, iar dl Ioan Traia mulțumește președintelui pentru activitatea deosebită desfășurată, după care invită pe dl Bălescu pentru a expune ce trebuie făcut în aceste condiții. Dl Bălescu propune alegerea unui președinte interimar până la următoarea adunare, când, statutar, trebuie

făcute noi alegeri. Este propus pentru funcția de președinte interimar dl Ioan Traia, care este votat în unanimitate.

Cu ocazia acestei ședințe, asociația a avut onoarea de a avea în mijlocul ei pe

distinsul om de cultură, medic emerit și un poet remarcabil, dl Paul Purea, amfitrionul primului forum al publiciștilor presei rurale din Banat, desfășurat anul trecut la Șopotul Vechi. Dl Purea și-a exprimat admirația pentru activitatea acestei asociații, sugerând și alte acțiuni ce se pot face. S-a discutat pe marginea acțiunilor propuse, asociația având în planul de activitate al acestui an editarea unui anuar al asociației, așa că propunerea dlui Purea se va realiza într-un anumit fel.

La această ședință, dnii Mircea Popițiu și Petru Opruț și-au exprimat dorința să devină membri ai asociației. După ce și-au completat formularele de adeziune, dnii au fost înscrși în asociație.

Adunarea din 11 februarie a lămurit câteva probleme legate de viața internă a asociației și, prin măsurile luate, asociația își va continua activitatea în condiții bune.

Prof. IOAN TRAI

„Scrisul bănățean” – Un nou început după aproape 50 de ani

În cadrul Uniunii Scriitorilor, Filiala Timișoara, s-a lansat vineri, 30 martie a.c., revista trimestrială a Uniunii Jurnaliștilor din Banatul Istoric, „Scrisul bănățean”, condusă de domnul Vasile Todî.

Colegiul director este format din: Ioan Berlovan, Nicu Ciobanu, Doru Dinu Glăvan, Răzvan Hrenoschi, Ioan Hațegan, Marian Odangiu, Costa Roșu, Gelu Stan, Vasile Todî (director), Maria Gaița (secretar de redacție), Ana-Maria Cotoșpan (corector).

La această lansare au luat cuvântul: Cornel Ungureanu – scriitor, critic și istoric literar, președinte al Uniunii Scriitorilor – Filiala Timișoara, Răzvan Hrenoschi – șef Serviciu Relații Publice din cadrul Consiliului Județean Timiș, Ion Marin

Almăjan – publicist și prozator, Ioan Hațegan – istoric al Banatului și Vasile Todî – directorul noii reviste „Scrisul bănățean” și președintele Uniunii Jurna-

liștilor din Banatul Istoric.

Despre începuturile revistei „Scrisul bănățean” am putea aminti că a apărut între anii 1949-1963. Aici au debutat și

colaborat, de-a lungul timpului, Șerban Foarță, Damian Ureche, Anghel Dumbrăveanu, Cornel Ungureanu, Ion Marin Almăjan, Gheorghe Azap, Sorin Titel, Virgil Birou, Vasile Tudor Crețu și mulți, mulți alți mari scriitori, din Banat sau din țară.

Prezența lui Blaga în revista „Scrisul bănățean” rămâne ca un sigiliu de noblete al publicației, mult iubită de scriitorii bănățeni.

La venirea pe scena revistelor culturale, din „Scrisul bănățean” se cuvin rememorate paginile frumoase ale vechii serii, încheiate în anii '60, care au cuprins scrieri memorabile în proză, poezie, reportaj, dar și fragmente din zbuciumata istorie a Banatului, amintește istoricul Ioan Hațegan în primul număr al revistei.

MARIUS MATEI

Colegiul de redacție:

Redactor-șef: Marius Matei; Redactori: Prof. Ion Murariu, Prof. Octavian Gruțița, Petru Chira, Dorin Aga, Sever Lazăr, Vasile Bucur
Colaboratori: Ionel Iacob-Bencei, Prof. Silvestru Ștevin, Prof. Ioan Traia, Prof. Silviu Boian, Prof. Sergiu Boian, Fabiana Matei, Claudiu Glăvan
Tehnoredactare: Dorin Davideanu
e-mail: luminagiroceana@yahoo.com

Această revistă este afiliată:
Uniunii Jurnaliștilor din Banatul Istoric
Asociației Publiciștilor Presei Rurale în Banat

ISSN 2247-8035

Tipărit la

Editura **Eurostampa**
Timișoara

Bd. Revoluției din 1989, nr. 26
Tel.: 0256-204816
edituraeurostampa@gmail.com
www.eurostampa.ro